

A Classroom with a Door to the World – kansallisen- ja kansainvälisen kulttuurin kohtaamisia

Osallistuin alkuvuonna 2022 Erasmus+ KA1 täydennyskoulutushankeen mahdollistamalle kurssille ” A Classroom with a Door to the World” Guadeloupeissa. Ranskalle kuuluva Guadeloupen saari sijaitsee Pienillä Antilleilla Karibianmeren itäosassa. Saarella on hieman yli 400 000 asukasta ja osana Ranskaa se on myös osa Euroopan unionia. Saaren asukkaat ovat ranskankielisiä. Saaren nykyinen väestö ja sen myötä kehittynyt oma kulttuuri on syntynyt vaihteittain löytöretkien (Kolumbus löysi ja nimesi saaren vuonna 1493) ja kolonialismin kautta.

Saavuttuani perille pitkähkön, mutta sujuvan matkustamisen jälkeen oli vuorossa ensimmäinen kurssipäivänä. Kokoonnuimme kurssin pitäjän asunnolle, joka toimisi kurssin aikana joka-aamuina kokoontumispaikkana sekä useiden opetustuokioiden pitopaikkana. Kuten kuvasta voi nähdä - paljon tästä viihtyisämpää paikkaa opiskella on hankalaa keksiä. Joskus harvoin Suomessakin sää suosii ulkona oppimista, mutta on pakko myöntää, että aivan liian vähän tulee ulkoympäristöä hyödynnettyä omassa opetuksessa. Kesä on Suomessa toisaalta lyhyt ja syksyt ja talvet vaativat hiukan toisenlaista lähestymistapaa ainakin kirjallisiin töihin. Guadeloupeissa osa ihmisistä asuukin ympäri vuoden ulkona, sillä periaatteessa ilmasto mahdollistaa sen, ettei varsinaista asuntoa tarvitse. Ainoastaan syksyn hurrikaanikausi tuo epävakaita ja sateista säätä tullessaan, muutoin lämpötila pysyttelee kolmenkymmenen asteen tietämillä läpi vuoden.

Ensimmäisen kokoontumiskerran pääteemana oli tutustuminen muihin ryhmän jäseniin ja heidän kotimaidensa kulttuureihin. Ennakkotehtävänä oli perehtyä oman nimen etymologiaan ja tarinaan sen saamisen taustalla. Lisäksi piti tuoda mukanaan omalle kulttuurille ominaista ruokaa muille

maistettavaksi. Tämän tehtävänannon puitteissa oli pohdittava omaa kulttuuri-identiteettiä. Eri maiden ruokien ja kurssilaisten nimien etymologioiden avaamisen kautta rakentui kiinnostavia keskusteluja eurooppalaisten kulttuurien erilaisista ja yhteisistä piirteistä. Kurssimme osallistuvien kulttuuriset juuret olivat Saksasta, Virosta, Liettuasta, Ranskasta ja Suomesta. Lisäksi eroja oli myös asuinpaikoissa urbaanissa mielessä: koolla oli opettajia suurkaupungin kouluista sekä pienten maaseutukylien opinahjoista. Heti ensimmäisestä päivästä lähtien oli selvää, että kurssilaiset sekä kouluttaja muodostivat avoimen ja innostuneen ryhmän, jossa oli tilaa hyville keskusteluille.

Toisen kurssipäivän aiheena perehtyä kolonialismiin ja orjuuteen. Vierailimme saaren pääkaupungissa, Pointe a Pitressä sijitsevassa Memorial ACTe-museossa <https://www.guadeloupe-islands.com/memorial-acte/>, joka on UNESCO:n rahoittama kolonialismiin ja orjuuteen keskittyvä museo. Tässä todella vaikuttavassa museossa käydään läpi paitsi Guadeloupen historia, myös käsitellään orjuutta ja kolonialismia laajempänä ilmiönä.

Eurooppalaisten löytäessä Guadeloupen saaren sitä asuttivat karibit. He eivät tahtoneet alistua espanjalaisten siirtokuntapyrkimyksille, vaan valitsivat ennemmin osakseen kuoleman. Saari asutettiin eurooppalaisten toimesta ja sokeriruokien kasvatusta aloitettiin. Työvoimaksi hankittiin orjia Afrikasta. Laivat sullottiin täyteen orjia ajatuksella, että vain vahvimmat, parhaiten rankkaan orjatyöhön soveltuvat orjat selviytyisivät Atlantin ylityksestä. Laillisen orjuuden aikanaan päätyttyä saaren sokeriruokoviljelmille hankittiin työvoimaa myös Intiasta. Vaikka kyse ei ollut virallisesti enää orjatyöstä, vastasivat työolot ja - ehdot hyvin pitkälle orjuuden kaltaista asetelmaa.

Museon näyttelyn läpikäynti herätti minussa voimakkaita tunteita. Eurooppalaisuus näyttäytyy kipeänä ristiriitana: pyrkimys on tasa-arvossa, vapaudessa ja sivistyksessä, mutta niin sanottu kehityksen reitti on ollut täynnä brutaalia väkivaltaa, alistamista ja ahneutta. Tätä taustaa vasten on uskomatonta yrittää ymmärtää miten Guadeloupen asukkaat, joista suurin osa on entisten orjien jälkeläisiä, eivät ole katkeria historiastaan vaan suhtautuvat kaikkiin ihmisiin ja tulevaisuuteen valoisasti.

Teos esittää orjiksi pakotettujen puuta, jossa riippuu heiltä viety ihmisyyys ja siteet omaan maahan, kulttuuriin ja perheeseen.

Saaren rytmi ja elämän rytmi

Guadeloupen saarella elämänasenne on positiivinen. "Live another day"- sanonta ilmentää hyvin ajattelumallia, jossa keskitytään hyvään tässä ja nyt. Mennyt on jäänyt taakse, huomina on jotain, joka tulee, mutta nyt on tämä hetki, jota ei kannata käyttää ylenpalttiseen menneiden murehtimiseen tai tulevaisuuden tarkkaan suunnitteluun. On uusi päivä ja katsotaan mitä tapahtuu. Keskeistä on tuntee elämän rytmi ja olla hetkessä läsnä. Tähän liittyy myös saarelle tyypillinen musiikin ja tanssin spontaani ilmaisu: kadun kulmalle tai rannalle voidaan kerääntyä isommin suunnittelematta jameihin, jossa kaikki voivat osallistua soittaen, tanssien ja laulaen.

Kurssilla saimme hienon mahdollisuuden oppia soittamaan Guadeloupen saarelle tyypillisiä rytmejä ja tutustua myös niiden soittamiseen tarkoitettuihin erilaisiin rumpuihin. Elämä kulkee rytmeinä ja jokaisella on kyky kokea yhteyttä toisiin ihmisiin ja elämän rytmiin liittymällä mukaan soittaen, laulaen ja tanssien.

Perhosen siipien kaksi puolta

Guadeloupen saari on tarkalleen ottaen kaksi toisiinsa yhdistyvää saarta, jotka ylhäältäpäin katsoen muodostavat perhosen muodon. Saaret ovat kasvillisuudeltaan erilaisia: läntinen puolisko on kuivempaa ja itäinen puoli trooppisempaa kasvillisuusvyöhykettä. Korkeahkot vuoret idän puolla mahdollistavat oman sateisemmän mikroilmaston, jossa kasvillisuus on trooppista, sademetsämäistä. Näissä metsissä on vehreää ja kasvillisuutta on kerroksittain alhaalta korkealle pitkien puiden latvustoihin. Suuria eläimiä on vähän, samoin matelijoita eikä ihmisille vaarallisia lajeja oikeastaan esiinny.

Kansainvälisyyskasvatuksen merkitys

Kurssin aikana keskustelimme ja rakensimme samalla kukin omien koulujemme kansainvälisyysuunnitelmaa ja arvioimme siihen liittyviä tavoitteita. Globalisaation myötä maailman ihmisiä yhdistää useat yhteiset asiat, kuten kiihtyvä ilmastonmuutos. Eri puolilta maailmaa kotoisin olevien ihmisten erilaiset kulttuurit ovat vuorovaikutuksessa keskenään ja parhaassa tapauksessa se tuottaa kaikille osapuolille arvokkaita kokemuksia erilaisuudesta. Toisaalta kiihtyvä informaation kulku aiheuttaa myös tietynlaista uhkaa kulttuurien monikirjoisuudelle – uhkana moninaisuudelle on pienempien kulttuuri- ja kielivähemmistöjen kadottaminen tilanteessa, jossa englannin kieli ja populaarikulttuurin levittämä länsimainen elämäntapa nousee nuoremman sukupolven tavaksi elää ja mahdollisesti hylätä oma kulttuurinen historia. Kurssin aikana pohdimmekin erityisesti kansallisen identiteetin ja kansainvälistymisen dialogia. Arvostava suhtautuminen omaan kulttuuriin ja innostunut uteliaisuus itselle vieraisiin kulttuureihin luo mielestäni parhaan pohjan sellaiselle kansainväliselle vuorovaikutukselle, jossa kyetään vähentämään rasismia ja vihaan perustuvaa uusnationalismia ja toisaalta lisäämään yhteistä vastuuta globaaleista asioista kuten ilmastonmuutoksen hillitsemisestä, luonnon monimuotoisuuden säilyttämisestä ja humanitääristen kriisien ehkäisemisestä.

Ilmaston muutos näkyy rantaviivan kapenemisena – vesi valtaa vuosi vuodelta lisää maa-alaa. Myös veden alla elävät korallit uhkaavat kuolla veden lämpötilan nousun vaikutuksesta.

Kurssin anti

Maailmassa on uskomattoman hienoja paikkoja ja ihmisiä. Ihminen ajautuu helposti toistamaan arjen rutiineja töissä, kotona ja vapaa-ajallaan. Rutiinit tuovat turvaa ja jatkuvuutta, ne ovat välttämättömiä elämän jatkumolle. On kuitenkin erittäin tärkeää ajoittain irrottautua totutun ulkopuolelle ja tarkastella elämää uusista näkökulmista. On kliseistä sanoa, että oman elämänpiirin parhaat puolet näkee vasta matkustettuaan ja elettyään aikansa muualla. Näin kuitenkin ainakin omalla kohdalla myös on. Lisäksi täysin erilainen ympäristö, kulttuuri ja uusien eri kulttuuriympäristössä kasvaneiden ihmisten kohtaaminen tuo omaan ajatteluun todella paljon uusia virikkeitä, joiden juonteet yltyvät myös arjen elämään.

Sauli Ratamäki

Kastellin koulu